

Н. М. Шкодюк

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент І. М. Рудик

Функції епітета в повісті Доріс Лессінг "Домівка гірської худоби"

Доріс Мей Лессінг – англійська письменниця іранського походження. У 2007 році вона стала лауреатом Нобелівської премії з літератури за скептичне, пристрасне й пророче відображення цивілізації, що розкололася.

Об'єктом даної статті є оригінал повісті Доріс Лессінг "Домівка гірської худоби" та її переклад українською мовою, виконаний Р. Доценком. Предметом роботи є застосування епітета в даній повісті. Мета полягає в аналізі функцій епітета у творі.

Дослідженням такого лексично-стилістичного прийому, як епітет, займалися багато мовознавців, серед них І. В. Арнольд [1: 88], І. В. Кузнецова [3: 75] та інші. Беремо за робоче визначення епітета, запропоноване І. Р. Гальперінін: "Епітет – засіб виразності, що ґрунтується на виділенні якості, ознаки описуваного явища, яке оформлюється у вигляді атрибутивних слів чи словосполучень, що характеризують дане явище з точки зору індивідуального сприйняття цього явища" [2: 138].

Центральними образами в повісті Доріс Мей Лессінг "Домівка гірської худоби" є образи білого та темношкірого населення Південної Родезії. Отож, цілком очевидним стає підпорядкування усіх лексичний та стилістичних засобів розкриттю цих двох культур, їхнього життя та світобачення.

У своїй повісті Доріс Лессінг застосовує епітети для:

1) опису зовнішності та поведінки персонажів:

Так, Місіс Понд – невисока та опецькувата (*a short, solid woman*) з твердими червоними щоками (*hard red cheeks*), рухливими червоними руками (*energetic red hands*), дрібненькими й випитливими очима (*Her eyes were small and inquisitive.*) та роздратованістю на обличчі (*Her face was ill-tempered.*) набуває в нашій уяві образу не дуже приємної особи, яка прагне тримати все під контролем. Тож нічого дивного, що її завжди супроводжують несхвальні погляди сусідок (*the disapproving eyes of her fellow tenants*).

Емілі Скіннер постає перед нами як розфарбована дама (*highly-coloured lady*) з гострим енергійним обличчям (*a sharp, efficient face*), що вже натякає на імпульсивність та владність її характеру. Подібним персонажем протилежної статі є містер Блек з його уїкендами на сонці й у русі (*his sunfilled and energetic weekends*).

Натомість Марина Джайлс з виразом недоторки на обличчі (*touch-me-not manner*) справляє враження стриманої жінки, а її материнська усмішка (*a maternal smile*) від радості за служників свідчить про м'якість та доброту.

Служник Чарлі з розгубленістю й підозрою в очах (*with puzzled suspicion*) виражає стан невизначеності, який притаманний усьому темношкірому населенню Південної Родезії, а жінка, що продає городину, з заплаканим лицем й неспокійними очима (*whining face and shifty eyes*) та розкритими долонями (*humble palms*) проявляє хитрість та кмітливість, як єдиний спосіб отримати вигоду від білих людей.

2) опису оточуючої дійсності та ставлення до неї:

Найбільш вживаним епітетом у повісті Доріс Лессінг "Домівка гірської худоби" є *white man's town*. Саме він і виражає головний закон, що панує на "Чорному Континенті" (*the Dark Continent*) – повне підкорення представникам білої раси. Решту ж мешканців складають служники, які отримують сміховинну платню (*such an idiotic sum*), черідки скутих наручниками африканців (*a file of handcuffed Africans*) та дорослі тубільці, що знічев'я тиняються туди-сюди (*loitering Africans*) під вихристою рудою хмарою (*a whirling red cloud*) попелу.

Для білих життя на цьому неспокійному континенті (*in that violent continent*) видається ледачим (*a lazy life*). Навіть бажання щось змінити викликає невдовзі лише відчуття втоми й несмаку (*a feeling of fatigued distaste*) у Марини Джайлс. Єдине, що залишається, – мріяти про вільне й привітне життя (*the free and amiable life*).

3) опису почуттів:

Так, усі спроби Марини Джайлс покращити умови життя Чарлі викликають обурені погляди (*resentful eyes*) сусідів та довгі підозріливі погляди (*a long suspicious stare*) служників, а місіс Понд сприймає докази своєї неправоти у похмурій мовчанці (*in grim silence*). Свої ревності Тереза виражає за допомогою довгого докірливого погляду (*a long reproachful look*).

Таким чином, за допомогою епітетів Доріс Лессінг вдається:

- 1) розкрити сутність становища темношкірих у Південній Родезії в порівнянні з білими;
- 2) надати більш повний портрет як зовнішності, так і внутрішнього світу своїх героїв як представників цього світу;
- 3) виразити свою прихильність до темношкірого населення, яке потерпає від панівної раси білих.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка. (Стилистика декодирования.): Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. "Иностр. яз." – 3-е изд. – М.: Просвещение, 1990. – 300 с.
2. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка. – М., 1958. – 458 с.
3. Кузнецова І. В. Stylistic in Practice (Стилістика на практиці): Практикум. – 2-ге вид., випр. і доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 132 с.
4. Лессінг Д. Домівка гірської худоби (переклад Р. Доценка) // Всесвіт. – 2008. – № 1-2 – С. 17-53.
5. Lessing D. Collected African stories. Vol. 1, This was the Old Chiefs Country. – London: M. Joseph, 1973. – P. 231-286.